

Utószó

Wagner műveinek magyarországi befogadása az 1850-es évekre nyúlik vissza, és a mester 1863-beli első pesti koncertjétől kezdve lényegileg töretlenül tart napjainkig, a Nibelung-tetralógia német nyelvű sorozatos előadásaiig.

A magyar Wagner-kultusz mégis kissé egyoldalúnak látszik. Művei zenei oldalának hatása – úgy tűnik – szélesebb körű, mint szövegkölteményeinek drámákként való elmélyült ismerete, holott – Németh László szavait idézve – "Wagner valóban jó drámaköltő volt amikor még egyetlen operáját sem láttam), s zenéje hatalmas hangcsarnokokat épít a költő tiszta alaprajzára".*

Ebben a helyzetben jó szolgálatot tehet az olyan szövegátültetés, amely arra törekszik, hogy a zenéhez való illeszkedést egyensúlyban tartsa a költemény lehetőleg magvas visszaadásával, és amely az igényes művészetbarátban kedvet ébreszthet az eredeti szöveggel való megbarátkozásra.

*

Ez a fordítás évtizedeken át érlelődött. Változtatások sora révén jött létre egy kezdeti verzióból, figyelembe véve hozzáértők tanácsait is. A wagneri szövegköltemények korábbi magyar változatai közül a Gyűrű Lányi Viktortól származó fordítása az, amelynek ismerete bizonyára rajta hagyta nyomait a jelen munka hangvételén.

Alapul a kotta szerinti énekszöveget vettem, feltüntettem helyenként ennek a különféle kiadásokban található némely variánsait is. A két-nyelvű kiadás önmagáért beszél a rímkepletek és az alliterációk visszatükrözését illető felfogásomról. A mássalhangzókból gazdag német nyelv

---

* Németh László: *Megmentett gondolatok* (57. oldal).

tartalmasabb kifejezésre képes, mint ugyanolyan szótagszám mellett a magyar; ennek ellensúlyozására gyakran éltem a melizmák (az ének-szólamban levő hajlítások) feloldásának lehetőségével. Egy példa a sok közül:**

A melizmák másféle szabad kezeléséhez csak igen elvétve folyamodtam:

és

A kultúrnemzetek körében elterjedt gyakorlat szerint annak az operának a címszereplője, amelyet Mozart és Da Ponte írtak Don Juan mondája alapján, az olasztól különböző nyelveken is a Don Giovanni nevet viseli. Méltányolva ezt a – talán túlzottan purista – felfogást, úgy láttam helyesnek, hogy ragaszkodjam a nevek német alakjaihoz.

A párhuzamos formájú kétnyelvű kiadás – egyéb előnyei mellett – kiváló segítség lehet hanglemezen vagy rádióközvetítés közben. Abban a reményben bocsátom útjára a kötetet, hogy sokan lesznek, akiket ilyen módon fog hozzájuttatni Wagner érzelmileg leginkább túlradó alkotásának még teljesebb élvezetéhez.

J. N.

** Mindhárom kottapélda a II. felvonás nyitójelenetéből való.